



MARIËNBURG

Vereniging van Kritisch Katholieken

Een onafgemaakt concilie

Vijftig jaar na de opening van het Tweede Vaticaans Concilie bladert Henk Baars, waarnemend voorzitter van Mariënburg, in de plakboeken van zijn vader. Talloze berichten over een concilie waarvan de besluiten maar ten dele zijn uitgevoerd. De kerk kan in Europa en in de Noord Amerika de krimp niet bijhouden; haar waarden worden sterk betwijfeld. Op geëngageerde initiatieven wordt met doofheid gereageerd. Democratie is echter niet tegen de natuur van de katholieke kerk, de geest is ons immers allen gegeven.

Verwachtingen gewekt

Vijftig jaar na het begin van het Tweede Vaticaans Concilie heb ik de plakboeken die mijn vader maakte van knipsels uit de krant voor me liggen. Het plakband is allang verteerd, maar de berichten zijn nog bijzonder goed te lezen. Als tienjarig jongetje hielp ik hem de berichten over het concilie inplakken. Berichten uit De Tijd/Maasbode en vooral de Volkskrant, toen nog een krant die barstte van het kerkelijk en vooral katholiek nieuws. Dat had tot gevolg dat ik toen alles las en nu een schat aan historische informatie bezit, niet alleen over het concilie overigens.

Ik lees een kop met een citaat van kardinaal Alfrink; “rechtvaardige oorlog met atoombommen bestaat niet”. Een veroordeling van elk gebruik van kernwapens is nodig. Het ging toen om tekstwijzigingen in het beroemde schema 13 over Kerk en Wereld. Artikelen van Richard Auwerda en Frans Haarsma en van vele andere reeds overleden coryfeeën. Mijn vaders plakboeken zinderen van verwachting, spannende ethische dilemma's en ook toen al van zware kritiek op het verplichte celibaat en de eenzijdigheid die daar in het spreken van de kerk het gevolg van was.

Concilie niet afgemaakt

Het is een onafgemaakt concilie, dat wil zeggen de besluiten zijn maar half uitgevoerd en het resultaat is dat er zich een ramp voltrekt in met name de West-Europese landen, Noord Amerika, maar ook in toenemende mate in Oost-Europese landen. De kerk als instituut doet veel moeite om zichzelf overeind te houden, maar is feitelijk slechts bezig de krimp bij te houden. Dat lukt de kerk nauwelijks. En waar het wel lukt is er van de inspiratie niet veel over.

De schuld van dit alles krijgen de vernieuwers van toen en ook wel van nu. En altijd weer worden de ‘gewone katholieken’ van stal gehaald om aan te tonen dat het toen voor hen allemaal te snel ging en oude geloofswaarheden werden afgebroken. Onderwijs geloofde al geen zinnig mens meer in al die dogma's. Het concilie probeerde de kerk na Auschwitz bij de tijd te brengen. Maar door het halve uitvoeringswerk is dat gedoemd te mislukken. Ondertussen zitten we met een wanverhouding tussen de logge structuren van de kerk en de weinige mensen die er nog zijn. En de waarden waarvoor we staan worden sterk betwijfeld.

Met dialoog reageren op engagement

Een nadere beschouwing van het concilie leert ons dat verandering en continuïteit voortdurend met elkaar gevochten hebben. Verandering en continuïteit sluiten elkaar niet uit. Het te lang vasthouden aan waarheden die niet plausibel zijn, werkt desintegratie in de hand.

Dus, als Oostenrijkers een Pfarrer Initiative, of Zuid-Amerikanen een bevrijdings-theologie ontwikkelen, of als vrouwelijke religieuzen niet spreken vanuit de leer maar vanuit hun ervaring, of als de American Catholic Council een katholieke Bill of Rights uitroept, of als Aziaten en Afrikanen spreken over de noodzaak om God en Christus anders te definiëren, dan zou je eerst moeten luisteren, en vervolgens met elkaar in dialoog gaan. Immers, alleen betrokken en geëngageerde katholieken ontwikkelen dergelijke initiatieven. Een reactie van dankbaarheid in plaats van ontslag, stimulering in plaats van afkeuring, onderscheidingsvermogen in alle gevallen, maar niet doofheid.

Respect voor mensenrechten: het DNA van de kerk

Marienburg, vereniging van kritisch katholieken, roept samen met de International Movement We Are Church en het European Network Church on the Move op de vervolging van mensen te stoppen die dikwijls uiterst respectvol kritische vragen opwerpen die miljoenen katholieken delen. We zijn niet geëngageerd vanwege burgerlijke ongehoorzaamheid, maar omdat we diep bezorgd zijn over de toenemende desintegratie van de kerk. Democratie is niet tegen de natuur van de katholieke kerk, de geest is ons immers allen gegeven.

In een collegiale kerk kan geen plaats zijn voor een kerkstructuur die is afgeleid van het Romeinse rijk. Respect voor mensenrechten en alle minderheden hoort het DNA van de kerk te zijn. Marienburg en vele anderen in de wereld pleiten voor een veelvormige kerk, transparant in zijn besluitvorming en interne beleidsvorming en transparant in zijn relatie tot de wereld.

Alle katholieken horen bij de kerk, ook wanneer ze verschillen van inzicht met de leiding.

Terugblik

Aan het eind van het schrijven van dit artikel lees ik nog een paar artikelen uit het plakboek van mijn vader. Er overvalt mij een gevoel van ontroering. De ploeg van toenmalige Nederlandse bisschoppen die deelnamen aan het concilie mocht er zijn. Wat een kerels, wat een wijsheid, wat een zachtmoedigheid. Iedereen kon meedoen, want wat een luisterbereidheid.

Er is helaas veel hoop de bodem ingeslagen. De huidige kerkleiding steekt de kop in het zand, aan de ramp die zich voltrekt is vrijwel niets gedaan. De mensen willen echt wel iets in de plaats van wat verloren is gegaan.

Geloof geeft een basisvertrouwen waardoor je veel aankan.

Henk Baars, wnd. voorzitter